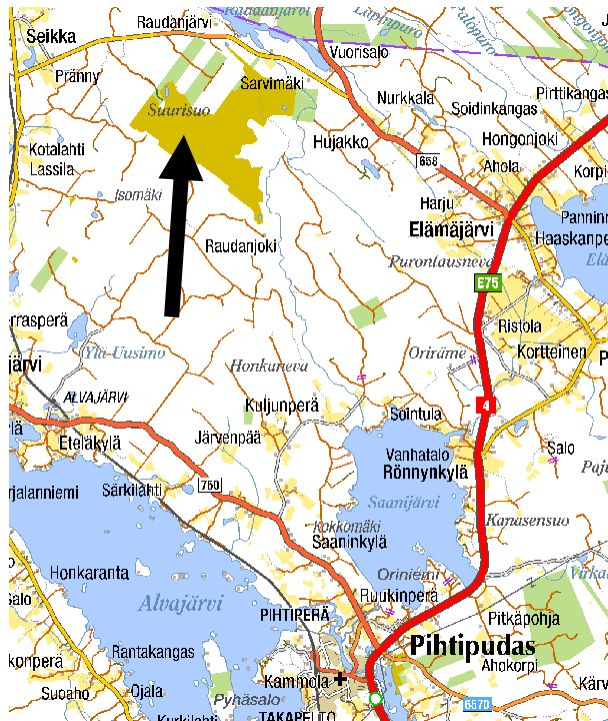

Vuosiaissalon polttosuunnitelma Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan Natura-alue, Pihtipudas

Reijo Hokkanen
Metsähallitus
9.1.2015

Paahde-LIFE

Light & Fire LIFE

NATURA 2000

METSÄHALLITUS

1. Johdanto

Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenneva-Teerinevan (FI0900058) Natura-alueen soista on tehty ennallistamissuunnitelma (Aho, M. 2006). Suunnitelman mukaiset suon ennallistamistoimet on toteutettu 2009. Samalla havaittiin Suurisuon soiden keskellä olevan metsäsaarekkeen, Vuosiaissalon, sopivan ennallistamispolttokohteeksi. Tässä esitellään alueelle suunnitellun ennallistamispolton toteutus. Poltto toteutetaan osana Paahde-Life hanketta.

Poltettava kohde Vuosiaissalo on noin 700 m pitkä ja reilu 100 m leveä harjumainen saari Suurisuon keskellä (kartta 1). Kangas kohoaa parissa kohtaa enimmillään noin 5 m korkeudelle ympäröivästä suosta. Vuosiaissaloa ympäröi vuonna 2009 ennallistetut suot. Saaren ympärillä on puuton neva, missä on vielä runsaasti kaivinkoneen tekemiä avovesiallikoita. Poltto on täten turvallista toteuttaa ilman suurempia valmistelevia töitä.

Suurisuo ei kuulu Metsähallituksen palojatkumoalueisiin, mutta Vuosiaissalon eteläpuolella kilometrin päässä on osin suojelualueellekin osunut luonnonpaloalue, joka todennäköisesti on palanut 2003. Lähin ennallistamispolttokohde on vajaan 20 km päässä Kiemannevalla (poltettu 2004). Myös itse Vuosiaissalo on kuivana kankaana ollut todennäköisesti usein luonnonkulon kohteena vuosisatoja sitten.

Vuosiaissalon poltosta saadaan monipuolista paloympäristöä. Saarella on vanhaa talousmetsää sekä nuoria viljelymänniköitä. Vanhoissa metsissä palo etenee vain pintakulona jättäen valtaosan puustosta eloon. Viljelymetsissä palo on voimakkaampi, jotta myös yksipuolinen puustorakenne monipuolistuu.

2. Polton valmistelu ja poltto

Vuosiaissalon ympärillä on kaikkialla ennallistettu märkä suo. Suo on myös avointa, joten kulon rajoittamista vaativia toimia ei ole tarpeen tehdä, ja poltto on melko turvallista toteuttaa. Kankaan reunoilla on täytetty oja, missä on lähes kauttaaltaan vesipinta. Kaivinkoneen nostamat turvemontut ovat täynnä vettä, lisäksi isoimpien pintavallien edessä on laajempia vesipintoja. Neva-Kukko lammesta laskee puro Vuosiaissalon luoteispäähän, josta purovedet leviävät ennallistetulle suolle. Vuosiaissalon pohjoispuolen suo on hyvin märkä. Suurimmat avovesikohteet on merkitty karttaan 2.

Kuvioilla 95 ja 25 tavoitteena on, että kulo etenee pintapalona. Isot puut hiiltyvät vain tyvestä, ja alikasvospuut kuolevat. Korkeintaan muutamia isoja kuusia ja lehtipuita voi kuolla kuvioilla 25. Osia kuvioista voi jäädä jopa palamattakin. Näille kuvioille ei tehdä palokuormaa.

Kuvioilla 17 ja 18 palosta pyritään saamaan voimakkaampi, jotta metsikön rakenne muuttuisi. Palon voimakkuus voi vaihdella, välillä palo voi edetä pintapalona, välillä palo voi tappaa kaikki puut. Ojien täytön yhteydessä kaivinkone poikkeaa tekemään palokäytäviä. Kuvioille 17 tehdään noin 5 palokäytävää ja kuvioille 18 3 metsurityönä. Näilläkin kuvioilla suurin osa pystypuista pitäisi jäädä henkiin.

Poltosta tehdään kulotusilmoitus pelastusviranomaisille vähintään 2 viikkoa ennen sytyttämistä.

Poltto

Kulo sytytetään vastatuuleen. Sytytyspaikka riippuu siten tuulesta. Paras tuulen suunta on kaakkoistuuli, sillä silloin kulo voidaan sytyttää Vuosiaissalon luoteispäästä ja edetä pitkulainen saari päästä päähän. Lounaistuulella kapeaa saarta on hankalampi edetä vastatuuleen. Sytyttäjät etenevät rintamassa, ja välillä kulo voidaan ”lokeroida”. Eli kun tuulen alapuolella on tarpeeksi palanutta aluetta, voidaan pieni osa kulottaa myötätuuleen. Tämä lisää polton voimakkuutta. Polton jälkeen alueelle järjestetään jälkivartiointi tarpeen mukaan.

Taulukko 1. Kuviotiedot

Kuvio	Metsätyyppi	Puuston ikä, v	Puulaji	Pinta-ala, ha
95	Kuivahko	80–100	Mänty	1,9
17	Kuivahko	40	Mänty	4,1
18	Kuivahko	30	Mänty	2,0
25	Tuore	80–150	Mänty-kuusi(+lehtipuu)	0,8

3. Vaikutus Natura 2000 – luontotyypeihin ja direktiivilajeihin

Koko Suurisuon Natura- alueen luontotyyppinä ja lajeina on esitelty laajemmin alkuperäisessä suunnitelmassa. Suunnitellulla poltolla ei ole vaikutusta luontotyypeihin polttoalueen ulkopuolella, joten ei ole tarpeellista arvioida polton vaikutusta niihin. Koko Vuosiaissalo on luokiteltu luontotyyppiä Harjumetsät (9060) ja saaren eteläosan kärki on luonnonmetsää (taulukko 2 ja kartta 1). Edustavuudeltaan kaikki luontotyypit ovat 32, eli ei merkittäviä. Edustavuutta alentaa eniten ihmistoiminta, eli puuston rakenne. Vuosiaissalon metsät ovat entisiä talousmetsiä, missä puuston rakenne ja tilajakauma on hyvin säännöllistä. Polttaminen muuttaa näiden metsien rakennetta luonnontilaisempaan suuntaan, joten poltolla on vain positiivinen vaikutus luontotyyppien edustavuuteen. Polttaminen ei vaikuta luontotyyppien harjumetsät perustana olevaan maalajiin, tai pinnanmuotoihin. Saarta ympäröivät suot ovat luontotyyppinä aapasuot ja puustoiset suot, mutta näihin poltolla ei ole merkittävää vaikutusta.

Taulukko 2. Vuosiaissalon luontotyypit

Luontotyyppi	Pinta-ala	Edustavuus
Harjumetsät (9060)	8,8	32
Luonnonmetsät (9010)	0,8	32

Suurisuon Natura-alueelta on tiedossa seuraavat luontodirektiivin liitteen II lajit:

Kapustarinta, Kurki, Liro

Ei vaikutusta. On mahdollista, että liron pesiä voi tuhoutua keväällä toteuttavassa poltossa.

Sinisuohaukka, Viirupöllö, Suopöllö

Ei vaikutusta

Metso

Poltolla ei paljon vaikutusta lajille. Hyötynee jonkin verran palon jälkeen syntyvästä lehtipuustosta. Pesiä voi tuhoutua.

Palokärki

Hyötyy lahopuun lisääntymisestä

Pyy

Poltettavat metsät ovat valtaosin männiköitä. Poltolla ei ole vaikutusta lajiin.

Teeri

Hyötyy palon jälkeen syntyvästä lehtipuustosta. Poltossa voi tuhoutua pesiä.

Ennallistaminen ei heikennä luonto- ja lintudirektiivissä mainittujen eläin- ja lintulajien elinmahdollisuuksia. Täten voidaan todeta, että tämän suunnitelman toimenpiteet eivät merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -ohjelmaan, eikä hanke siten vaadi luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista virallista arviointia.

Polton vaikutus muuhun ympäristöön

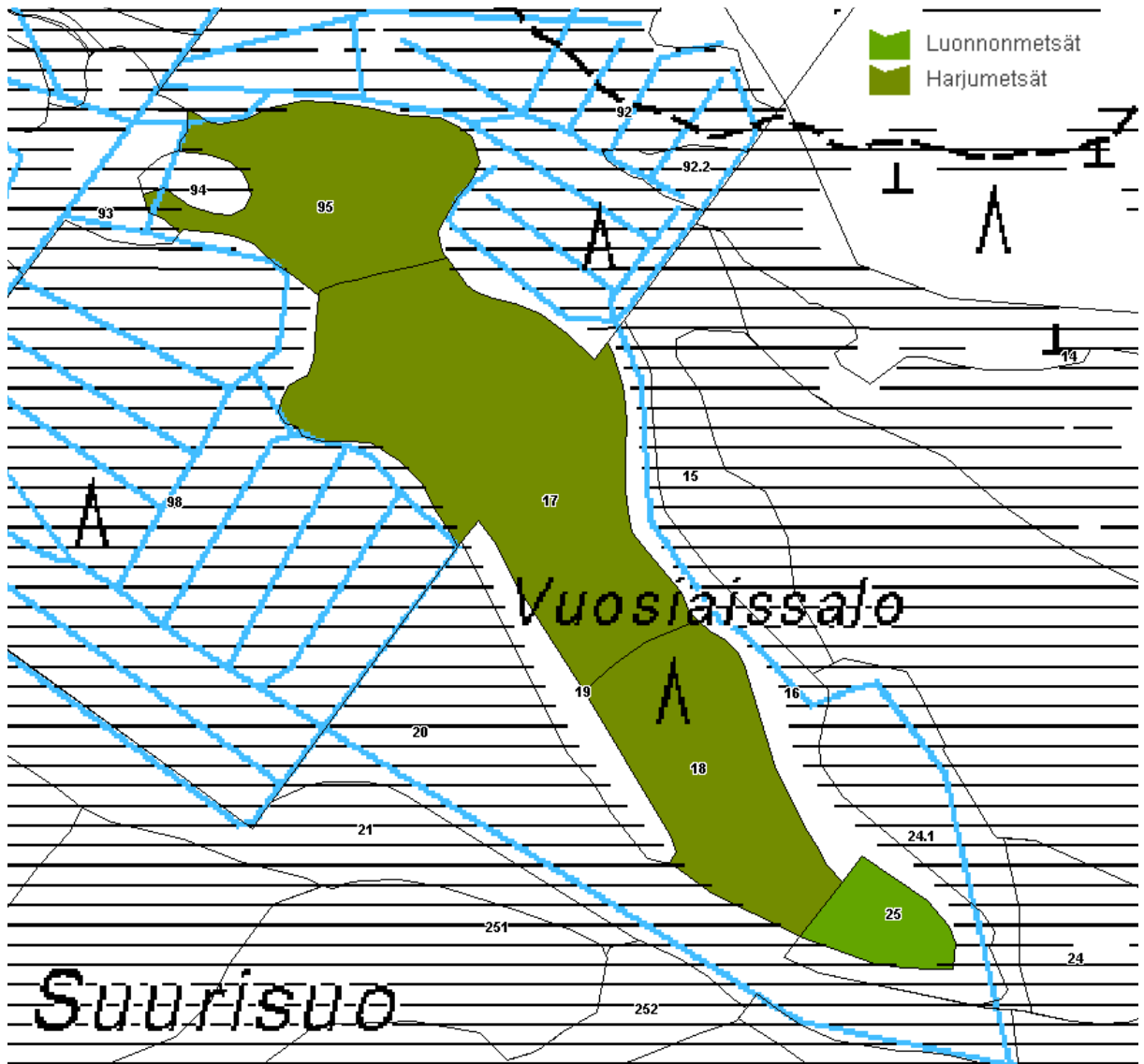
Keväällä ja kesällä tehtävä poltto tuhoaa lintujen pesiä. Keskimääräinen lintutiheys Suurisuon alueella on noin 100 – 150 paria neliökilometrillä. Poltossa 8,8 ha:n alueella karuilla männiköillä tuhoutuu siis noin 10 linnunpesää. Kanalintujen pesät pyritään löytämään ennen polttoa. Pesät merkataan, ja ne pyritään säästämään poltossa kastelemalla pesän ympäristö.

Suurisuon alue ei ole pohjavesialuetta. Vuosiaissalaa ympäröivän ennallistetun suon jälkeen pintavedet valuvat vajaan kilometrin verran luonnontilaisen avosuon läpi ennen Sepänpuroa ja Raudanjokea. Raudanjokea pitkin vedet valuvat Saanijärveen ja sieltä Kolimaan.

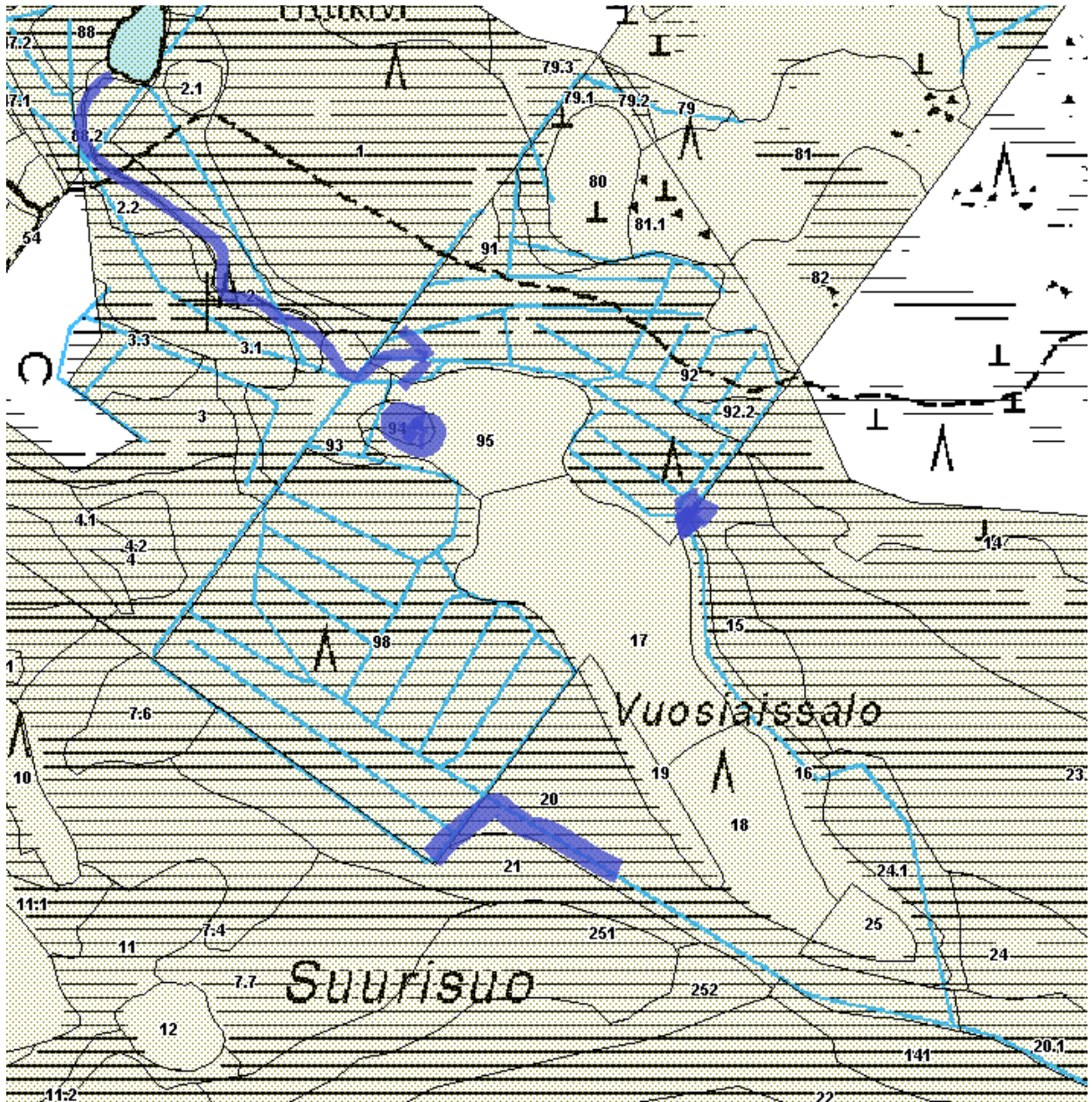
Saaresta ei ole tietoja uhanalaisista lajeista tai muinaismuistoista. Vuosiaissalo tuskin nykyisellään soveltuu vaateliaille kääville tai kovakuoriaisille, koska siellä ei ole lahopuuta.

4. Kustannukset

Polton valmistelu, eli palokäytävien tekeminen nuorena metsässä metsurityönä maksaa noin 1000 €. Poltto teetetään paikallisella metsästyseurallaurakkahinnalla. Hinta vaihtelee 1000 – 4000 €. Muita kustannuksia tulee jälkivartiointista ja Metsähallituksen oman henkilöstön osallistumisesta.

Kartta 1. Polttoalue ja Vuosiaissalon Natura 2000 –alueet. Kuviolla 25 on harjumetsät päällekkäinen luonnonmetsien kanssa.

Kartta 2. Karttaan on merkitty mörimät avovesipaikat. Neva-Kukko lammesta laskeva puro on merkitty karttaan sinisellä nuoliviivalla. Kaikki ojat on tukittu, ja niiden vierellä on kaikkialla pienempiä avovesilampareita.

Kartta 3. Ilmakuva nykytilanteesta. Ennallistetut suoalueet näkyvät Vuosiaissalon molemmin puolin.

Lähteet:

Aho, M. 2006. Suurisuon ennallistamisen toimenpidesuunnitelma. Metsähallitus